

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-28>

УДК 330.3

СЛЮСАРЕВА Людмила

Державний податковий університет

<https://orcid.org/0000-0002-6845-9307>

e-mail: soa006@ukr.net

МАТВІЙЧУК Роман

Державний податковий університет

e-mail: matviichuk@kse.org.ua

ЩОДО РОЛІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення електромобільного транспорту в Україні.

Визначено та розмежовано поняття «електромобілі», «електромобільний транспорт», визначені можливі напрями та складові досягнення результатів. Уточнена сутнісна характеристика поняття електромобільного транспорту. Досліджено нормативно-правові акти та законодавство з питань регулювання екологічної спрямованості України на модернізації автотранспортної галузі задля зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Висвітлюється низка ключових викликів нормативно-правового забезпечення в Україні, що свідчить про непослідовне і недостатнє регулювання відносин у сфері електромобільного транспорту, яке має бути спрямоване на стимулювання розвитку виробництва в Україні електромобілів, зарядних пристроїв, комплектуючих виробів до них, пільгового ввезення. За допомогою ретельного аналізу сучасних вимог до електромобільного транспорту, в статті пропонуються комплексні рекомендації щодо оптимізації та адаптації традиційних стратегій на законодавчому рівні щодо питання умов та термінів дії пільгового періоду, які кілька разів змінювались.

Можна констатувати, що нормативно-правове забезпечення не повною мірою відповідає нормам законодавства Європейського Союзу щодо інтеграції екологічної політики в транспортну. Вирішення цього питання потребує удосконалення деяких положень, зокрема, стимулювання розвитку громадського транспорту, в тому числі електротранспорту та розробка стимулів для заохочення оновлення парку автомобілів, надаючи перевагу автомобілям, які відповідають екологічним стандартам.

На підставі проведеного дослідження можна свідчити, що під час розробки програм розвитку екологічного транспорту слід урахувувати вплив глобалізаційних процесів, а саме таких чинників, як наявність екологічних проблем, коливання цін на традиційні енергоносії, відкриття патентів на електромобілі, поширення технологічних інновацій, доступ до інтернету та цифровізація суспільства.

Ключові слова: електромобільний транспорт, нормативно-правове забезпечення, екологічне законодавство, транспортна система.

SLIUSAREVA Liudmyla, MATVIICHUK Roman

State Tax University

REGARDING THE ROLE OF REGULATORY AND LEGAL SECURITY IN THE DEVELOPMENT OF ELECTRIC MOBILE OF TRANSPORT IN UKRAINE

The article analyzes the regulatory and legal provision of electric vehicle transport in Ukraine.

Defined and the concepts of "electric cars" and "electric vehicle transport" are demarcated, possible directions and components are defined achieving results. The essential characteristics of the concept of electric mobile transport have been clarified. The legislation of Ukraine's state environmental focuses on modernization of production to reduce the negative impact on the environment and the introduction of a green procurement system was studied.

A number of key challenges of regulatory and legal support in Ukraine are highlighted, which shows about the inconsistent and insufficient regulation of relations in the field of electric transport, which should be aimed at stimulating the development of production in Ukraine of electric vehicles, chargers, accessories for them, preferential import. With the help of a thorough analysis of modern requirements for electric vehicle transport, the article offers comprehensive recommendations for optimization and adaptation of traditional strategies at the legislative level regarding the issue of conditions and terms of validity of the grace period, which changed several times.

It can be stated that the normative and legal support does not fully comply with the norms legislation of the European Union regarding the integration of environmental policy into transport policy. The solution to this the issue requires improvement of some provisions, in particular, stimulation of the development of public transport, including electric transport and the development of incentives to encourage the renewal of the car fleet by providing preference for cars that meet environmental standards.

On the basis of the conducted research, it is possible to testify that during the development of development programs environmental transport should take into account the influence of globalization processes, namely such factors as the presence environmental problems, fluctuations in prices for traditional energy carriers, the opening of patents for electric cars, distribution technological innovations, access to the Internet and digitalization of society.

Key words: electric vehicle transport, regulatory and legal support, environmental legislation, transport system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Серед низки економічно-соціальних проблем сьогодення, які стримують розвиток національної економіки та загрожують покращенню добробуту майбутніх поколінь (поряд з військовою агресією РФ та

пов'язаною із нею в Україні кризою) є природоєкологічні зрушення та катаклізми. Особливої актуальності набувають екологічні проблеми, пов'язані із забрудненням навколишнього середовища транспортом внаслідок використання палива, підвищення рівня автомобілізації, неефективного управління рухом автомобільного транспорту у мегаполісах, незадовільного стану автомобільних доріг та транспортних засобів. Збільшення кількості автомобілів у великих містах призводять до зростання викидів забруднюючих речовин, масового споживання невідновлювальних енергетичних ресурсів. Їх наслідок проявляється у негативному впливі на навколишнє середовище та загрозі здоров'ю людей.

За таких умов автомобільний транспорт, як одна з найважливіших галузей національної економіки, потребує його модернізації з урахуванням глобальних тенденцій розвитку, спрямованих на підвищення екологізації суспільства. Саме використання електромобілів і є одним із шляхів вирішення щойно зазначеної проблеми. Електромобілі з кожним роком стають все популярнішими в багатьох країнах світу та в Україні, зокрема. На сьогодні даному питанню приділяють значну увагу уряди розвинених країн, міжнародних організацій та науковці усього світу. Це свідчить про актуальність таких досліджень, які на зараз слугують поштовхом у визначенні шляхів приєднання до глобального процесу. Досягнення глобальних цілей розвитку та їх адаптація (з урахуванням специфіки розвитку України), є цілями і орієнтирами розроблення документів нормативно-правового забезпечення електромобільного транспорту. Тобто, у контексті сучасних тенденцій розвитку дослідження проблемних питань електромобільного транспорту є досить актуальними.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретико-методологічні, практичні питання структурних трансформацій та державного регулювання розвитку автотранспортної галузі в національній економіці, інфраструктурна складова автомобільного транспорту, проблеми розвитку екологічного та енергоефективного електромобільного транспорту в Україні досліджувалися в працях Н. Бондар, М. Бутко, М. О. Гуренкова, Я. Громова, Я. Глущенко, А. Гнатова, М. Долішнього, І. Запатріної, Н. Іванова, В. Кужель, А. Новікової, П. Овчара, О. Никифорок, В. Пасічник, В. Кашканова, О. Устюшенко, Т. Тимочко, О. Відоменко, О. Харчук та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Проте, напрацювань щодо щойно зазначених проблем сучасного стану розвитку електромобільного транспорту недостатньо і, враховуючи тенденції останніх років, ринок електромобільного транспорту потребує комплексного підходу до його вивчення, а саме: шляхом виокремлення цілей, завдань, індикаторів для його оцінки та визначення дієвості основних інструментів, спрямованих на подолання негативних впливів його функціонування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Метою статті є вивчення нормативно-правового забезпечення України з питань, пов'язаних із проблемами функціонування електромобільного транспорту та визначення основних тенденцій його розвитку, спрямованих на підвищення екологізації суспільства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відомо, що сьогодні глобальні виклики в соціально-економічному житті України та її суспільно-політичній сфері потребують ефективного розвитку транспортної системи, яка є передумовою економічного зростання та конкурентоспроможності держави. Саме тому, кардинальні зміни всієї транспортної сфери в Україні передбачаються можливими шляхом її реформування через впровадження електромобільного транспорту та ефективного його використання.

Варто зазначити, що важлива роль у процесі розвитку транспортної галузі належить діючому чинному нормативно-правовому законодавству України, де електромобільний транспорт розглядається не як окрема сфера, а як її складова.

При цьому, в питанні загального регулювання транспортної сфери, слушною є думка Е. М. Деркач щодо відсутності в Україні законодавчого нормативного акту, який об'єднує і систематизує правові норми чинних законів у сфері транспорту [2].

Проблемі удосконалення електромобільного транспорту в Україні сприяло прийняття (в грудні 2015, м. Париж) глобальної кліматичної Паризької угоди до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй (ООН) про зміну клімату, яка ратифікована Законом України «Про ратифікацію Паризької угоди» [18], але її повноцінна дія на сьогодні ще потребує внесення суттєвих змін до певних нормативно-правових документів. Поряд з цим, Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату визначено кількісні цілі із скорочення викидів парникових газів, у тому числі, і для України [10]. Згідно положень Паризької угоди, Україна є стороною угоди, якою мав би бути зроблений національний внесок для досягнення цілей сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки та підвищення здатності адаптуватися до несприятливих наслідків зміни клімату, (зокрема, шляхом скорочення обсягу викидів парникових газів), що сьогодні в державі є не на часі через військову агресію РФ, активні бойові дії на сході та півдні країни та її фінансову нестабільність.

Доречним та актуальним в питанні переосмислення законодавчого забезпечення електромобільного транспорту в Україні на сьогодні став також підсумковий документ Саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», в якому затверджені суттєві чинники та нові орієнтири розвитку електромобільного транспорту в Україні.

У ході досліджень з'ясовано, що в Україні одним із основних забруднювачів атмосферного повітря та джерелом викидів парникових газів є автотранспорт. Як зазначає Я.В. Тимочко [4], гостро постали проблеми забруднення довкілля від транспортної інфраструктури, а О.В. Гуренко підсумовуючи вплив транспорту на навколишнє середовище констатує, що «...частка автомобілів в забрудненні атмосфери навколишнього середовища великих міст становить 80-90%, в кілька разів перевищуючи частку промислових підприємств» [14].

Оскільки, на думку А.В. Кашканова та О.В. Устюшенко [20], автомобільний транспорт є однією з найважливіших складових транспортного забезпечення безпеки країни, комплексне вирішення питань його розвитку в Україні має здійснюватися на державному рівні. Саме тому, актуальними не тільки для України, але і для всіх країн світу є екологічні проблеми, пов'язані з використанням транспортних засобів [20]. За таких обставин Україні, яка розвивається, згідно з Паризькою кліматичною угодою надана можливість претендувати на отримання \$ 100 млрд. на екологічні проекти. У випадку, якщо викиди парникових газів будуть скорочені, (що на жаль, сьогодні не є здійсненним в умовах війни та криз), Україна матиме шанс отримати не менше \$ 3 млрд. на екологічні проекти.

Дослідження підтверджують, що у світовій економіці такої важливої галузі як транспорт, особливої уваги заслуговують процеси глобалізації і регіоналізації, оскільки, з позиції науковців, неможливо організувати взаємодію виробників і споживачів без ефективної транспортної мережі. Окрім, позитивного впливу на світову економіку, розвиток транспортної галузі має негативний вплив на навколишнє середовище [3]. Як наслідок, сьогодні питання розвитку електромобільного транспорту та його нормативно-правового забезпечення постають у світі серед найактуальніших і піднімаються все частіше.

Із опрацьованих наукових джерел [2] з'ясовано, що система транспортного законодавства має дві категорії нормативно-правових документів, яким відповідають загальне та спеціальне транспортне законодавство. На теоретико-професійному рівні існують різні підходи щодо класифікації транспортного законодавства, яке поділяють на системи, категорії, рівні. Щодо самого процесу впровадження електромобільного транспорту в Україні, законодавче визначення регулюються Законом України «Про автомобільний транспорт» [5], де електромобіль – це електричний колісний транспортний засіб. Визначення поняття терміну «електромобіль» за різними джерелами наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття терміну «електромобіль» в різних джерелах

№ з/п	Визначення	Опис	Джерело
1	Електромобіль	Автомобіль з електричним двигуном, який живиться від акумуляторів, установлених на цій машині	slovyk.ua https://slovyk.ua/index.php?swrd
2	Електромобіль	автомобіль, що приводиться в рух одним або декількома електродвигунами з живленням від акумуляторів (BEV) або паливних елементів тощо, а не двигуном внутрішнього згоряння. Електромобіль слід відрізняти від автомобілів із двигуном внутрішнього згоряння та електричною передачею та від тролейбусів	Вікіпедія, https://uk.wikipedia.org/wiki
3	Електрокар	транспортний засіб для перевезення вантажів на закритих територіях (підвид електромобіля)	
4	Електробус	автобус з акумуляторною тягою (підвид електромобіля)	
5	Електромобільність	(англ. <i>Electro Mobility, E-Mobility</i>) охоплює повністю електричні транспортні засоби, а також гібридні електричні транспортні засоби та автомобілі, які використовують технологію водневих паливних елементів	https://fbc.ua/news/ekonomika-uk/kabmin-unifikuye-zakonodavstvo-pro-elektromobili/
6	Електромобіль	електричний транспортний засіб (електромобіль) – транспортний засіб (електробус, електромобіль вантажний, електромобіль легковий), оснащений виключно електричними двигунами (одним або декількома), які приводять його в рух, заряджається від станції зарядки електромобілів, має не менше чотирьох коліс, призначений для руху безрейковими дорогами і використовується для перевезення людей і (або) вантажів, буксирування транспортних засобів, виконання спеціальних робіт	
7	Електромобіль гібридний	різновид автомобіля, оснащений електричним двигуном і двигуном внутрішнього згоряння, приводять його в рух одночасно або по черзі. Акумуляторна батарея електромобіля гібридного не може заряджатися від зовнішнього джерела енергії.	

Джерело: складено та узагальнено автором

Основними нормативно-правовими документами, які регулюють правові, організаційні та соціально-економічні засади функціонування міського електричного транспорту загального користування на ринку транспортних послуг і спрямовані на створення сприятливих умов для його розвитку, задоволення потреб громадян у доступних, якісних і безпечних перевезеннях є Закони України: «Про транспорт» [11], «Про автомобільний транспорт» [5], «Про міський електричний транспорт» [8]. Тлумачення визначень «електромобіль» згідно законодавства подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Класифікація визначень «електромобіль» у законодавстві

№ з/п	Визначення	Тлумачення
1	автомобіль з водневим паливним елементом (коміркою)	автомобіль (автобус, автомобіль вантажний), оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома), які працюють за рахунок енергії, отриманої з водню
2	автомобіль плагін-гібридний	колісний транспортний засіб, оснащений електричним тяговим двигуном та двигуном внутрішнього згорання. Система акумуляування електричної енергії (акумуляторна батарея) автомобіля плагін-гібридного має технічні можливості заряджатися від зовнішнього джерела електричної енергії
3.	електричний колісний транспортний засіб	дво- і більше колісний транспортний засіб, оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) та системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю), яка має технічні можливості заряджатися від зовнішнього джерела електричної енергії
4.	електробус	автобус, оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) та системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю)
5	електробус з подовженим запасом ходу	різновид електробуса з двигуном внутрішнього згорання, який не з'єднаний з трансмісією, тобто не бере участі в пересуванні транспортного засобу та призначений лише для обертання електрогенератора, оснащений та приводиться в рух виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома), системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю), яка здатна заряджатися шляхом підключення до зовнішнього джерела електричної енергії
6	електромобіль (електричний колісний транспортний засіб)	автомобіль, оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) та системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю)
7	електромобіль вантажний	автомобіль вантажний, оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) та системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю);
8	електромобіль легковий	автомобіль легковий, оснащений виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) та системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю)
9	легкий персональний електричний транспортний засіб	колісний транспортний засіб, який оснащений та приводиться в рух виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома) із потужністю у діапазоні до 1000 Вт, системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю), яка здатна заряджатися шляхом підключення до зовнішнього джерела електричної енергії, з одним, двома, трьома або чотирма колесами, який має максимальну конструктивну швидкість у діапазоні до 25 кілометрів на годину
10	низькошвидкісний легкий електричний транспортний засіб	колісний транспортний засіб, який оснащений та приводиться в рух виключно електричними тяговими двигунами (одним чи декількома), системою акумуляування електричної енергії (акумуляторною батареєю), яка здатна заряджатися шляхом підключення до зовнішнього джерела електричної енергії, із двома, трьома або чотирма колесами, який має максимальну конструктивну швидкість, що є меншою або дорівнює 50 кілометрів на годину та більшою за 10 кілометрів на годину, та споряджену масу не більше ніж 600 кілограмів
11	станція зарядки електромобілів (електрозарядна станція)	станція зарядки електромобілів (електрозарядна станція) - пристрій (пересувний чи стаціонарний), призначений для заряджання систем акумуляування електричної енергії (акумуляторних батарей) електромобілів, електромобілів вантажних, електромобілів легкових, автомобілів плагін-гібридних, електробусів та інших електричних колісних транспортних засобів

Джерело: складено та узагальнено автором за [5]

В процесі інтеграції України до Європейського Союзу виникла низка зобов'язань та законодавчих ініціатив, спрямованих на приведення параметрів функціонування транспортної системи до європейських норм і стандартів. Тобто, для їх реалізації органами державної влади затверджені відповідні документи, які визначають напрями транспортної політики (таблиця 3).

Суб'єкти господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів є важливою складовою ефективного регулювання електромобільного транспорту та однією із основних засад державної екологічної політики, яка має стимулюватися державою [9].

В сучасних умовах спостерігається зміна пріоритету в регулюванні транспорту в бік акцентуації екологічного транспорту про, що свідчить аналіз нормативно-правового забезпечення сфери електромобільного транспорту. Загалом, серед аспектів вдосконалення нормативно-правового забезпечення електромобільного транспорту, де передбачається забезпечення екологічної безпеки, як найголовніше, визначено: опрацювання альтернативних варіантів розміщення об'єктів дорожнього господарства з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, земель, зарезервованих для заповідників, лісів, захисних насаджень та інших складових національної екологічної мережі [13].

Таблиця 3

Огляд законодавства щодо електромобільного транспорту

№ з/п	Назва нормативного документу	Визначення, характеристика, застосування
1	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення зарядки доступу до інфраструктури зарядних станцій для електромобілів» від 11.07.2019 № 2754-VIII [6]	Відображена потреба в допоміжних засобах стимулювання електричного транспорту. П. 3, Прикінцевих положень Закону [6] зобов'язує Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство охорони здоров'я України, Державну службу України з надзвичайних ситуацій впродовж шести місяців з дня опублікування Закону внести зміни до: ДСТУ 4278:2006, які передбачатимуть спеціальні номерні знаки із зеленим кольором шрифту для транспортних засобів, які приводяться в рух електричним двигуном і не мають двигуна внутрішнього згоряння; ДСТУ 4100:2014, які передбачатимуть запровадження нових дорожніх знаків «Для електромобілів», «Крім електромобілів», «Станція зарядки електромобілів». Закон [6] регулює захист прав власників електромобільного транспорту на безперешкодний доступ до зарядних станцій, паркування на місцях для електрокарів.
2	Закон України «Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» від 24. 02.2023 № 2956-IX [7]	Передбачено, що забезпечення розвитку електромобілів та інфраструктури станцій зарядки електромобілів визначається пріоритетом формування державної політики у сфері автомобільного транспорту, зокрема: спрощені земельні вимоги щодо розміщення електрозарядних станцій; спрощення і здешевлення приєднання автозарядок до електромереж (без плати за потужність при приєднанні до кінця 2024); передбачається можливість встановлення автозарядних станцій для об'єднань співвласників багатоквартирних будинків в межах існуючої потужності; передбачається пільгове (без плати за потужність) приєднання до мереж Національної енергетичної компанії «Укренерго» energy storage до кінця 2024.
3	Закон України «Про внесення змін до Податкового КУ та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» 21.06.2022 № 2325-IX [17]	Передбачено, що при купівлі електромобіля не потрібно сплачувати збір до пенсійного фонду.
4	Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», від 28.02.2019 № 2697-VIII [9]	Визначено, що забруднення атмосферного повітря є однією з найгостріших екологічних проблем. Незважаючи на певний спад виробництва в Україні, рівень забруднення атмосферного повітря великих міст і промислових регіонів залишається стабільно високим. Основними забруднювачами атмосферного повітря та джерелами викидів парникових газів в Україні є підприємства добувної і переробної промисловості, теплоенергетики, автотранспорт.
5	Порядок взаємодії Міністерства інфраструктури України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується КМУ через Міністра інфраструктури України (наказ від 17.08.2015 № 319) [16]	Для дослідження складних питань, пов'язаних з інтеграцією міністерств навколо розвитку електромобільного транспорту є потреба звернутись до підпункту 3 пункту 8.1 Порядку [16], яким визначено пріоритети діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури України, а також стратегічне бачення розвитку транспорту України.
6	Податковий кодекс України, від 02.12.2010 № 2755- VI [15].	До кінця 2022 року був передбачений пільговий режим для ввезення електромобілів. До цього часу електрокари звільнили від сплати податку на додану вартість (ПДВ). Також діє спеціальний акциз, розмір якого залежить від ємності акумулятора.

Джерело: узагальнено та складено автором

Поряд із зазначеним вище, Національною транспортною стратегією України до 2030 року і стратегією розвитку автомобільної промисловості передбачено перехід на екологічний транспорт. А отже, застосування міського електротранспорту сприятиме поліпшенню екологічної ситуації у великих містах, оскільки електромобільний транспорт не спричиняє прямих викидів шкідливих речовин в навколишнє середовище, має нижчий рівень шуму і, при цьому, триваліший термін експлуатації.

Ефективними прикладами електричних видів міського транспорту є системи громадського прокату електромобілів [1]. В Україні сьогодні, незважаючи на значну кількість прийнятих законів, розроблених стратегій та програм щодо транспортної галузі, як негативне, варто відмітити відсутність програми з електромобільного транспорту, довкілля та охорони здоров'я.

На сьогодні в Україні стимулювання переходу на електротранспорт та його підтримку від держави ускладнено військовою агресією РФ, наслідками якої стала окупація окремих східних та південних регіонів країни, руйнування інфраструктури (в тому числі й транспортної) великих міст, т. ін.. Однак, після перемоги і відбудови інфраструктури рух України у цьому напрямку буде продовжено.

В результаті, можна свідчити, що станом на сьогодні, кількість електромобілів в Україні має тенденцію до швидкого збільшення, зарядні станції до електромобільного транспорту з'являються у маленьких містах, власники електромобілів можуть мати різні пільги та переваги на державному рівні. В таблиці 4 наведені надані державою пільги власникам електромобільного транспорту.

Таблиця 4

Пільги для власників електромобільного транспорту в Україні

№ з/п	Пільги надані державою	Термін дії пільгового періоду
1.	Тимчасово, звільняються від сплати податку на прибуток підприємства, які виробляють електродвигуни для транспорту, сам електротранспорт, зарядні пристрої та літій-іонні батареї для електрокарів або видобувають літій	До 31 грудня 2035 року (включно)
2.	Звільняються від оподаткування ПДВ підприємства, які ввозять на територію України обладнання для виробництва нових транспортних засобів, зокрема, і електричних	До 1 січня 2031 року
3.	Звільняється від оподаткування прибуток підприємств, які проводять діяльність виключно з виробництва електродвигунів	До 31.12.2035
4.	Не потрібно сплачувати ввізне мито на товари, необхідні для виробництва електротранспорту	До 2029 року
5.	Встановлено пільги для певних категорій транспортних засобів, зокрема, електричні вантажівки будуть повністю звільнені від сплати ПДВ	До 1 січня 2026 року

Джерело: узагальнено та складено автором

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можна констатувати, що під час розробки програм розвитку екологічного транспорту слід урахувати вплив глобалізаційних процесів, а саме таких чинників, як наявність екологічних проблем, коливання цін на традиційні енергоносії, відкриття патентів на електромобілі, поширення технологічних інновацій, доступ до інтернету та цифровізація суспільства [3].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, нормативно-правове забезпечення в Україні свідчить про непослідовне і недостатнє регулювання відносин у сфері електромобільного транспорту, яке має бути спрямоване на стимулювання розвитку виробництва в Україні електромобілів, зарядних пристроїв, комплектуючих виробів до них, пільгового ввезення. Проте, на законодавчому рівні умови та термін дії пільгового періоду кілька разів змінювались.

Аналіз нормативно-правового забезпечення не повною мірою відповідає нормам законодавства Європейського Союзу щодо інтеграції екологічної політики в транспортну, що потребує удосконалення деяких положень, зокрема:

- стимулювання розвитку громадського транспорту, в тому числі електротранспорту;
- розробка стимулів для заохочення оновлення парку автомобілів, надаючи перевагу автомобілям, які відповідають екологічним стандартам [12].

Література

1. Чернишов О. Вплив транспорту на екологію міста. Аналіз та стратегії для України. Міські реформи. 2016. № 1. С.4-21. URL: <https://ucn.org.ua>. (дата звернення: 17.01.2024).
2. Деркач Е. М. Концептуальні засади господарсько-правового регулювання транспортної діяльності: монографія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 376 с.
3. Глущенко Я.І., Громова Я.В. Екологічний транспорт: сутність поняття та особливості розвитку в умовах глобалізації. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019 № 3(20). С. 43-57. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua> (дата звернення: 20.01.2024).
4. Тимочко Т.В. Екологічні проблеми транспортної галузі: погляд громадськості. 2011. URL: <https://www.ecoleague.net>. Всеукраїнська екологічна ліга. Київ, (дата звернення: 15.01.2024).
5. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 року № 2344-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.01.2024).
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення доступу до інфраструктури зарядних станцій для електромобілів» від 11 липня 2019 року № 2754-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.01.2024).
7. Закон України «Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електророзрядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» від 24 лютого 2023 року № 2956-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.01.2024).
8. Закон України «Про міський електричний транспорт» від 29 червня 2004 року № 1914-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.01.2024).
9. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2023 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.01.2024).
10. Закон України «Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату» від 4 лютого 2004 року № 1430-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 17.01.2024).

11. Закон України «Про транспорт» від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 17.01.2024).
12. Марушевський Г.Б. Інтеграція екологічної політики в транспортну політику в ЄС та Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 6. С. 87-91. URL: <http://www.investplan.com.ua> (дата звернення: 16.01.2024).
13. Концепція Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018-2022 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р. № 34-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.01.2024).
14. Гуренко О.В. Можливі шляхи вирішення екологічних проблем міського транспорту. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2018. № 1. С. 45-49. URL: <https://journals.indexcopernicus.com> (дата звернення: 15.01.2024).
15. Податковий кодекс України, затверджений від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
16. Порядок взаємодії Міністерства інфраструктури України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури України, затв. наказом Мінінфраструктури від 17.08.2015 № 319, зареєстрованого в Міністерстві юстиції 04.09.2015 № 1061/27506. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.01.2024).
17. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування: Закон України від 21 червня 2022 року № 2325-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.01.2024).
18. Про ратифікацію Паризької угоди: Закон України від 14 липня 2016 року № 1469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.01.2024).
19. У Мінінфраструктури розробили план переходу на електротранспорт до 2030 року. Укрінформ. Київ. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua>. (дата звернення: 17.01.2024).
20. Кашканов В.А., Устюшенко О.В. Шляхи підвищення екологічної безпеки автомобільного транспорту. Матеріали Науково-технічної конференції ВНТУ, Вінниця, 23-24 березня 2016 р. 2016. С.43-46. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/pdf> (дата звернення: 15.01.2024).

References

1. Chernyshov O. Vplyv transportu na ekolohiiu mista. Analiz ta stratehii dlia Ukrainy. Miski reformy. 2016. № 1. С.4-21. URL: <https://ucn.org.ua>. (data zvernennia: 17.01.2024).
2. Derkach E. M. Kontseptualni zasady hospodarsko-pravovoho rehuliuвання transportnoi diialnosti: monohrafiia. Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa, 2021. 376 s.
3. Hlushchenko Ya.I., Hromova Ya.V. Ekolohichni transport: sutnist poniattia ta osoblyvosti rozvytku v umovakh hlobalizatsii. Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia. 2019 № 3(20). С. 43-57. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua> (data zvernennia: 20.01.2024).
4. Tymochko T.V. Ekolohichni problemy transportnoi haluzi: pohliad hromadskosti. 2011. URL: <https://www.ecoleague.net>. Vseukrainska ekolohichna liha. Kyiv, (data zvernennia: 15.01.2024).
5. Закон України «Про автотранспорт» від 5 квітня 2001 року № 2344-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 15.01.2024).
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення доступу до інфраструктури зарядних станив для електромобілів» від 11 лютого 2019 року № 2754-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 16.01.2024).
7. Закон України «Про деякі питання використання транспортних засобів, оскільки електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» від 24 лютого 2023 року № 2956-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 18.01.2024).
8. Закон України «Про міські електричні транспорт» від 29 червня 2004 року № 1914-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 15.01.2024).
9. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2023 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 16.01.2024).
10. Закон України «Про ратифікацію Киотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату» від 4 лютого 2004 року № 1430-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 17.01.2024).
11. Закон України «Про транспорт» від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (data zvernennia: 17.01.2024).
12. Marushevskiy H.B. Intehratsiia ekolohichnoi polityky v transportu polityku v YeS ta Ukrainy. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2016. № 6. С. 87-91. URL: <http://www.investplan.com.ua> (data zvernennia: 16.01.2024).
13. Kontsepsiia Derzhavnoi tsilovoi ekonomichnoi prohramy rozvytku avtomobilnykh dorih zahalnoho korystuvannya derzhavnoho znachennia na 2018-2022 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 sichnia 2018 r. № 34-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 15.01.2024).
14. Hurenkova O.V. Mozhyly shliakhy vyrishennia ekolohichnykh problem miskoho transportu. Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia. 2018. № 1. С. 45-49. URL: <https://journals.indexcopernicus.com> (data zvernennia: 15.01.2024).
15. Podatkoviy kodeks Ukrainy, zatverdzeni vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (data zvernennia: 15.01.2024).
16. Poriadok vzaiemodii Ministerstva infrastruktury Ukrainy z tsentralnymy orhanamy vykonavchoi vlady, diialnist yakykh spriamovuietsia i koordynuietsia Kabinetom Ministriv Ukrainy cherez Ministra infrastruktury Ukrainy, zatv. nakazom Miniinfrastruktury vid 17.08.2015 № 319, zareiestrovano v Miniustri 04.09.2015 №1061/27506. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 15.01.2024).
17. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo perehliadu okremykh pilh z opodatkuvannya: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2022 roku № 2325-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 10.01.2024).

18. Pro ratyfikatsiiu Paryzkoï uhody: Zakon Ukrainy vid 14 lypnia 2016 roku № 1469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (data zvernennia: 16.01.2024).
19. U Mininfrastruktury rozrobyly plan perekhodu na elektrotransport do 2030 roku. Ukrinform. Kyiv. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua>. (data zvernennia: 17.01.2024).
20. Kashkanov V.A., Ustiushenko O.V. Shliakhy pidvysychennia ekolohichnoi bezpeky avtomobilnoho transportu. Materialy Naukovo-tekhnichnoi konferentsii VNTU, Vinnytsia, 23-24 bereznia 2016 r. 2016. S.43-46. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/pdf> (data zvernennia: 15.01.2024).